

Impactul activității organizațiilor internaționale regionale în cadrul promovării și asigurării stabilității colective

Tudor BALIȚCHI,
*doctorand, Institutul de Cercetări Juridice și Politice
al Academiei de Științe a Moldovei*

SUMMARY

The article describes the issue of the impact of regional international organizations in promoting and ensuring collective stability. The author proceeds to a thorough characterization of international organizations, what they represent, and which were the effects of their proliferation. The researcher analyzed the main international organizations with regional vocation whose activity is directed towards the assertion of collective security and stability – the League of Arab States, the Organization of Islamic Cooperation, the Organization of American States, the African Union, the Commonwealth of Independent States. Although the consolidated efforts of the regional organizations have certain positive aspects, their activity is far from flawless and the existing political crisis and the behavior of large states mark their future course to obscure finalities.

Key words: *regional international organizations, Arab unity, Islamic cooperation, peaceful settlement, globalization, collective security, political crises.*

INTRODUCERE. Date fiind tendințele actuale de dezvoltare a relațiilor internaționale, rolul organizațiilor internaționale regionale în cadrul promovării stabilității mondiale nu poate fi subestimat. Organizațiile internaționale guvernamentale (numărul lor constituie circa 500) constituie un cadru favorabil pentru dezvoltarea relațiilor între statele-membre și coordonarea activității spre anumite scopuri. În epoca contemporană organizațiile internaționale reprezintă o formă de armonizare a eforturilor statelor în direcția unei colaborări internaționale pentru realizarea căreia statele au creat un cadru juridico-organizatoric cu caracter permanent. Organizațiile internaționale reprezintă un fenomen caracteristic relațiilor mondiale actuale, fiind chemate să contribuie la dezvoltarea înțelegerii și colaborării între state, la asi-

gurarea păcii și securității în lume. Instituția organizației internaționale a apărut ca o necesitate a vieții internaționale, și acest fenomen marchează un pas important în direcția democratizării sale. Rolul crescând pe care îl are instituția organizației internaționale reprezintă una dintre caracteristicile marcante ale relațiilor internaționale actuale. Actualmente, statele nu pot renunța la aceste instrumente de securitate colectivă, de cooperare economică și tehnică, de unificare a eforturilor colective pentru soluționarea unor probleme actuale și serioase de interes comun, care sunt mai necesare ca oricând și chiar indispensabile în condițiile globalizării.¹

În general, organizațiile regionale se caracterizează printr-un grad mai înalt de omogenitate, ele cuprind state având sisteme politice identice, asemănătoare sau

compatibile și o bază economică și culturală omogenă. Proximitatea geografică și sistemele economice caracterizate prin aceleași trăsături sunt elemente de bază ale forței organizațiilor regionale și cooperării strânse.²

Instituite în virtutea art. 52 din Carta ONU,³ care consacră expres posibilitatea formării unor organisme regionale destinate să se ocupe de problemele privind menținerea păcii și securității internaționale, cu condiția ca asemenea organisme, precum și activitatea lor, să fie compatibile cu scopurile și principiile ONU, organizațiile internaționale au cucerit noi orizonturi în ordonarea relațiilor de pe arena mondială, de regulă, înregistrând atât succese, cât și eșecuri în activitatea de cooperare a statelor la nivel regional.

Este marcant faptul că proliferarea organizațiilor internaționale regionale a avut ca efect apariția și afirmarea unor veritabile sisteme regionale de organizații, care prin activitatea lor au demonstrat în mod practic că eforturile conjugate ale statelor orientate spre promovarea și asigurarea securității colective, pot da roade fără precedent. În continuare, vom încerca să analizăm principalele organizații internaționale cu vocație regională, activitatea cărora este direcționată spre afirmarea securității și stabilității colective.

LIGA STATELOR ARABE. Liga Statelor Arabe (sau Liga Arabă), fondată după cel de-al II-lea Război Mondial, la 22 martie 1945, la Cairo, de către șefii de stat ai Egiptului, Irakului, Libanului, Arabiei Saudite, Siriei, Transiordaniei (din 1946 Iordania) și Yemenului, la ora actuală este cea mai veche organizație regională, care funcționează pe parcursul a 69 de ani. Apariția sa, în a. 1945, a fost un eveniment internațional important care a avut un impact considerabil asupra dinamicii relațiilor regionale, deoarece a devenit, practic, întruchiparea ideii de unitate arabă („pan-arabia”), instituționalizată în întreaga regiune.⁴ În

Statutul⁵ Ligii, statele-fondatoare au decis asupra includerii următoarelor scopuri majore ale organizației: stabilirea relațiilor politice mai apropiate între statele-membre și coordonarea activităților politice comune cu scopul de a realiza o strânsă colaborare, pentru a salvagarda independența și suveranitatea statelor lumii arabe și a reglementa într-un mod general afacerile și interesele lor. La capitolul obiective specifice, art. 2 din Statut enumeră cooperarea strânsă a statelor în domeniile economic, financiar, inclusiv comerțul internațional, aspecte vamale și monetare, agricultură și industrie; sfera comunicațiilor, inclusiv căi ferate, drumuri, legături aeriene, navigație, poștă și telegraf; domeniul culturii; chestiuni legate de cetățenie, vize, asigurare cu pașapoarte, executarea hotărârilor judecătorești și extrădarea; segmentul social; sfera sănătății și medicinei.

Într-o perioadă lungă de existență și afirmare, Liga Arabă a trecut prin mai multe etape în dezvoltarea sa, al căror conținut a fost determinat de caracterul sarcinilor istorice majore cu care s-a confruntat lumea arabă. Primul deceniu al activităților sale a fost destul de eficient în ceea ce privește participarea acestei organizații la procesul de decolonizare a lumii arabe, încurajată de ideea naționalismului arab, un promotor activ al căreia a fost Egiptul. În această perioadă încă nu existau sloganuri islamice, iar Liga reflecta interesele statelor dominante în regiune, precum Egiptul, Irakul, Siria, și era un instrument important al politicilor naționale arabe, în cadrul cărora era întărită cooperarea între țările participante în domeniile de economie, finanțe, comerț etc. În perioada ulterioară fondării, în cadrul organizației au fost semnate multiple acorduri internaționale, ale căror obiecte s-au referit la diverse domenii de interes interstatal. Cu regret însă o mare parte din acordurile semnate nu au fost realizate în practică, iar activitatea structurilor economice s-a dovedit a

fi pu in eficientă. Motivele pentru aceasta au fost, în primul r nd, aprofundarea treptată a fragmentării politice a lumii arabe, ambi iile personale ale unor lideri arabi, care împiedicau luarea de măsuri consolidate în problemele economice  i politice cruciale, precum  i faptul că, practic, toate statele aveau un nivel scăzut al economiei  i depindeau de pia a mondială. La acestea s-au adăugat  i e ecurile Ligii în tentativele de a rezolva problema palestiniană,  nfr ngerile în războaiele arabo-israeliene, care au accentuat contradic iile interne existente între statele-membre.

La sf r itul anilor 1960, ideea unit  ii arabe a fost înlocuită cu cea de unitate islamică, la ini iativa Arabiei Saudite.  nfi ntat  în 1969, Organizarea Conferin ei Islamice a divizat lumea arabă în mod definitiv.  n deceniile ulterioare, Liga Statelor Arabe nu a mai reu it să devină o organiza ie capabilă să influen eze efectiv situa ia din regiune, să prevină  i să soluționeze rapid conflictele  i contradic iile existente  i poten iale între statele arabe. Nu a devenit eficient nici sistemul de obligații reciproce ale statelor arabe în domeniul militar, a a cum au demonstrat evenimentele s ngeroase din anii 1990-1991 din Golful Persic, care au marcat atacul Irakului asupra Kuweitului.

 n urma amplificării problemelor inter-regionale în anii 1990, agravarea tensiunilor dintre   rile arabe  i consolidarea politică a monarhiilor din Golful Persic, rolul Ligii în rela iile internaționale s-a diminuat mai mult, fapt confirmat prin incapacitatea sa de a răspunde la ocupa ia americană a Irakului în 2003  i de a formula o pozi ie comună la acest subiect sensibil îndeosebi pentru lumea islamică. Cu toate aceste aspecte negative, în ciuda problemelor  i contradic iilor din interior, Liga Statelor Arabe a respectat întotdeauna cu stricte e propriul Statut, care a definit ca obiective ale organizației „coordonarea acțiunilor”   rilor arabe în sferele politică, economică, socială  i culturală în direc ia str nsei coo-

per ri între ele, salvagard rii independen ei  i suveranit  ii. Prevederile Statutului referitoare la respectarea regimurilor existente  i neamestecul în afacerile interne, rezolvarea tuturor problemelor litigioase prin mijloace pa nice, nu au reprezentat sintagme pur formale  i declarative. Liga Statelor Arabe a fost învestită cu competențe exclusive în soluționarea diferendelor interstatuale ce pot degenera în conflicte armate.⁶ Activitatea Ligii Arabe a vizat cu adevărat dezvoltarea celei mai str nse cooperări interstatuale  i soluționarea problemelor majore cu care se ciocne te lumea arabă pe cale pa nic , din nefericire, statele-membre s-au dovedit a fi alteori reticente în respectarea  i implementarea politicilor comune, precum  i în formularea unei opinii generale asupra multiplelor chestiuni sensibile.

De i există multe opinii diametral opuse privind activitățile și eficiența instituțională a organizației  i sunt catalogate diverse probleme nesoluționate, Liga Statelor Arabe  i-a men inut importan a sa ca un purtător de cuv nt al   rilor arabe pe arena internațională, inclusiv la ONU.⁷

 n timpul evenimentelor cunoscute ca „primăvara arabă,” Liga Statelor Arabe s-a afirmat din nou ca o organiza ie regională activă, demonstr nd capacitatea notorie de a influen a situa ia în regiune. Cea mai mare organiza ie arabă a fost transformată într-un instrument pentru atingerea obiectivelor specifice ale statelor individuale, clar demonstrat de conflictul libian. Decizia luată de Ligă  n Libia a fost una fără de precedent. Pentru prima dată în istoria sa, a fost introdus regimul de izolare a unui stat arab  i s-a făcut apel la comunitatea internațională să intervină, inclusiv armat, în conflictul libian. Conducerea libian  a fost, de asemenea, acuzată de abuz asupra protestatarilor  narma i ( n acest sens, acelea i evenimente care au avut loc în alte   ri arabe, au fost percepute destul de calm at t de Ligă, c t  i de alte   ri arabe).

În plus, Liga nu a exclus Irakul din rândurile sale, care în 1990 a ocupat Kuweitul, iar participarea Egiptului ca membru a fost doar suspendată în 1979, deși el a fost acuzat, nici mai mult nici mai puțin, de trădarea intereselor lumii arabe.⁸

Arun când Libia statelor NATO, Liga Arabă s-a distanțat imediat de rolul său principal, abandonând toate opțiunile pentru o soluționare pașnică a conflictului, fără ca să ofere servicii de mediator (spre deosebire de Uniunea Africană, care a dezvoltat un plan pentru reglementarea situației din Libia, dar nu a fost audiată de comunitatea mondială), dar și în operații de luptă, de asemenea, nu a participat. O poziție similară a fost ocupată și față de Siria – stat fondator al Ligii, deși împotriva rezoluției de stopare a calității de membru al Siriei au votat Libanul și Yemenul, iar Irakul s-a abținut.

Cu toate acestea, după evenimentele libiene, a devenit evident că, în această organizație este imposibil să se ajungă la un consens cu privire la problema de sancțiuni sau alte decizii de acuzare, chestiunea orientală sensibilă rămânând stringentă pe ordinea de zi a statelor arabe.

În fața unor noi provocări și amenințări cu care guvernele naționale nu pot lupta singure, unica organizație arabă regională continuă să promoveze ideea creării unui front islamic unit. Însă ideea dată este pusă în aplicare sub formă de haos politic și conflicte etnice și religioase, în timp ce creșterea grupurilor transnaționale islamice înarmate, care înlocuiesc treptat structurile regionale guvernamentale, devin, cu regret, un fel de element de unire între diferite țări arabe. Actualmente, Liga Statelor Arabe include Algeria, Bahrainul, Insulele Comore, Djibouti, Egiptul, Irakul, Iordania, Kuweitul, Libanul, Libia, Mauritania, Marocul, Omanul, Palestina, Qatarul, Arabia Saudită, Somalia, Sudanul, Siria (calitatea sa de membru fiind suspendată), Tunisia, Emiratele Arabe Unite și Yemenul.⁹

Precum vedem, multe state din cele care sunt membre reprezintă veritabile focare de instabilitate politică și socială, în ultima perioadă conflictele interetnice și interreligioase între grupările sociale rezidente agravându-se considerabil. Nici Liga Statelor Arabe, dar nici întreaga comunitate internațională nu pot găsi soluții ferme și corespunzătoare pentru a pune capăt violențelor și a aduce pace și stabilitate în regiune. Pe de altă parte, secole la rând chestiunea orientală rămâne pendinte pe ordinea de zi a omenirii, nefiind stabilite careva soluții durabile pentru a o reglementa. Orientul Mijlociu plasat la intersecția intereselor tuturor marilor puteri din lume, chiar dacă ultimele se schimbă, cu resursele sale bogate, mai ales zăcămintele petroliere, reprezintă o țintă continuă de atracție pentru statele ce intenționează să se îmbogățească.

ORGANIZAȚIA COOPERĂRII ISLAMICE. Organizația a fost fondată la summit-ul istoric de la Rabat, Maroc (25 septembrie 1969), unul dintre factorii determinanți fiind incendierea moscheii Al-Aqsa din Ierusalim la 21 august 1969 de către liderul sectei creștine evanghelice Michael Rohan, eveniment ce s-a soldat cu proteste de masă în Orientul Apropiat și India. Regele Arabiei Saudite, Faisal I, a folosit pretextul respectiv pentru a convoca o reuniune la nivel internațional a șefilor statelor islamice și a configura o nouă direcție în dezvoltarea relațiilor între acestea. Inițial, organizația întrunea doar 25 de membri. În cei peste 40 de ani de existență s-a extins la 57 de state ce reunesec peste 1,5 miliarde de oameni, ocupând după numărul de state-membre (la moment 57) locul II în lume după ONU.¹⁰

Misiunea Organizației Cooperării Islamice este de a reprezenta și salvagarda interesele lumii islamice, promovând, totodată, pacea în lume și armonia între state. Conform Cartei Organizației Cooperării Islamice,¹¹ adoptate la 14 martie 2008 la

Dakar (Senegal), care a substituit Carta anterioară din 1974, principalele obiective ale organizației sunt:  nt rirea  i consolidarea legăturilor de fr jie  i solidaritate între state; salvagardarea  i protejarea intereselor comune, susținerea cauzelor legitime propuse de state, coordonarea  i unificarea eforturilor comune în fa a provocărilor din lumea islamică  i din comunitatea internațională; respectarea dreptului la autodeterminare  i neamestec în afacerile interne, respectarea suveranit  ii, independen ei  i integrit  ii teritoriale a statelor-membre; susținerea reinstaurării suveranit  ii  i integrit  ii teritoriale definitive a oricărui stat sub ocupa ie în rezultatul agresiunii; asigurarea participării active a statelor la procesul internațional de luare a deciziilor în aspectele politic, economic  i social, cu securizarea intereselor lumii islamice; promovarea relațiilor interstatale bazate pe respect reciproc, echitate  i bună vecinătate pentru a asigura pacea, securitatea  i armonia între popoare; susținerea drepturilor omului conform Cartei ONU  i dreptului internațional; susținerea și împuternicirea poporului palestinian în exercitarea dreptului la autodeterminare  i stabilirea statului suveran cu capitala la Ierusalim, salvagard nd caracterul istoric  i islamic al acestuia  i protej nd loca iile sfinte; fortificarea cooperării interislamice economice  i comerciale spre instaurarea unei pie e islamice comune; consolidarea eforturilor pentru a asigura dezvoltarea valorii umane  i promovarea bunăstării economice a statelor; diseminarea, promovarea  i prezervarea  nv  amintelor  i valorilor islamice, a culturii  i patrimoniului islamic; protecția  i apărarea imaginii veritabile a islamului, combaterea defăimării islamului, încurajarea dialogului cu alte civiliza ii  i religii; dezvoltarea  tiin ei  i tehnologiei cu sporirea cooperării interstatale în aceste domenii; promovarea  i garantarea drepturilor fundamentale, inclusiv ale copiilor, femeilor, tinerilor, per-

soanelor în etate  i cu necesit  i speciale  i conservarea valorilor islamice familiale; promovarea  i protecția familiei ca unitate fundamentală a societ  ii islamice; salvagardarea drepturilor, demnit  ii, identit  ii culturale  i religioasă a comunit  ilor  i minorit  ilor islamice în statele ter e; combaterea terorismului sub toate formele  i manifestările acestuia, a crimei organizate, corup iei, traficului ilicit de substan e narcotice, spălării de bani  i traficului de fiin e umane etc.

 n aspectele enun ate, Organizația Cooperării Islamice are str nse rela ii de cooperare cu ONU în peste zece arii de activitate, precum: pacea  i securitatea internațională (inclusiv combaterea terorismului internațional), dezvoltarea cercetării  tiin ifice  i tehnologiei, implementarea scopurilor dezvoltării internaționale („Millenium Development Goals”), protecția  i asistența refugiaților, drepturile omului, dezvoltarea resurselor umane, securitatea alimentară  i agricultura, mediul, sănătatea  . a.

 n aspectul combaterii  i reprimării activităților teroriste, care deseori sunt pretinse a avea legături directe  i indirecte cu lumea islamică, men ion m că în 1999 Organizația Cooperării Islamice a adoptat Convenția privind combaterea terorismului internațional,¹² un instrument de o importan   cov r itoare pentru statele-membre, ele deseori fiind acuzate de susținere și finan are a terorismului în lume. Articolul 1 define te terorismul ca fiind „orice act de violen   sau amenin are sau inten ie de a realiza planuri criminale cu scopul de a teroriza persoane sau care reprezintă un pericol pentru via a, onoarea sau proprietatea lor, ocuparea sau sechestrarea resurselor naționale sau a facilit  ilor internaționale, sau pentru stabilitatea  i integritatea teritorială, unitatea politică sau suveranitatea statelor independente.” în articolul 2 este sus inut  „lupta popoarelor, inclusiv lupta armată, împotriva ocupa iei străine, agresiunii, colonialismului  i a hegemoniei.” Este

marcant faptul că în cadrul unei reuniuni în Malaiezia în 2002, delegații Organizației Cooperării Islamice au respins orice asociere cu terorismul a luptei palestinienilor împotriva Israelului. Poziția lor a fost categorică, și anume de respingere a oricărei încercări de a asocia terorismul cu lupta poporului palestinian pentru a-și exercita dreptul inalienabil de a stabili statul independent cu capitala la Ierusalim. Iar la a 34-a Conferință Islamică a Miniștrilor de Externe din mai 2007, participanții au stabilit că islamofobia este cea mai teribilă formă de terorism din lumea actuală.

Convenția enunțată prevede o obligație generală a statelor-membre pentru a urmări sau a extrăda criminalii suspectați sau găsiți vinovați în comiterea actelor de teroare, însă fără a solicita statelor să consacre acțiunile respective ca o crimă în legislația națională. Acest lucru are implicații juridice negative pentru procesele de cooperare și extrădare, mai ales atunci când definirea terorismului în articolul 1 poate face obiectul unor interpretări diferite de către state. De exemplu, în conformitate cu articolul 6, un stat este obligat să extrădeze o persoană acuzată de terorism când crima imputabilă a fost comisă pe teritoriul statului solicitant de o persoană care nu este cetățean al acestuia. Oricare alte situații nu incumbă statelor pe a căror teritoriu criminalii se află, să-i extrădeze statelor solicitante.¹³ În așa fel, lipsa de instrumente de aplicare efectivă a legii penale poate permite autorilor actelor de terorism de a scăpa de pedeapsă și împiedică un stat să-și exercite jurisdicția națională asupra acțiunilor de terorism pe care acesta le consideră de competența sa, precum și permite statelor musulmane interesate să promoveze o oarecare „protecție” pentru persoanele acuzate sau suspecte de terorism, dacă consideră că acțiunile imputate acestora corespund cu doctrina sau ideologia lor națională.

Astfel, precum vedem, poziția organi-

zației asupra flagelului terorismului este una specifică, ea condamnăm actele care sunt îndreptate împotriva membrilor săi și tolerând acțiunile și activitățile deloc pașnice întreprinse ca parte de politică națională a acelorași membri.

Având în vedere numărul mare de state participante, Organizația Cooperării Islamice poate juca un rol potențial influent pe arena relațiilor internaționale. Cu toate acestea, există aspecte care sunt dăunătoare pentru evoluția relațiilor internaționale. Utilizarea discursului religios și referința la surse religioase au condus la o religiezare a peisajului politic al organizației și acest lucru a avut un impact semnificativ, având în vedere numărul mare de state-membre. Prin respingerea dreptului internațional și proclamarea supremației religiei islamului, Organizația Cooperării Islamice ignoră pluralismul real care există atât în interiorul, cât și între statele-membre. Acest lucru oferă activităților sale un caracter de sectă, care este în dezacord cu principiile generale de drept internațional și subminează rolul organizației pe arena internațională.

Orientarea în direcția religioasă influențează negativ securitatea și stabilitatea statelor-membre, dar și a statelor limitrofe acestora și întregii comunități internaționale, lăsând calea deschisă pentru degradarea progresivă a standardelor relevante referitoare la activitatea unei organizații interguvernamentale. În special, în domeniul drepturilor omului și combaterii terorismului această răsturnare a principiilor generale recunoscute de drept internațional reprezintă o amenințare serioasă pentru securitatea individuală și internațională. Cea mai presantă provocare în acest sens se referă la faptul că organizația a devenit un obstacol pentru statele sale membre să îndeplinească obligațiile care le revin în temeiul dreptului internațional general.

Astfel, promovarea politicilor colective

din perspectiva religioasă, în cazul Organizației Cooperării Islamice, influen eaz  în mod negativ asupra activităţii acesteia  i poate submina, mai mult sau mai pu in, securitatea  i stabilitatea pe continentele asiatic  i african, de i în mod normal preocupările organizației trebuie să le fortifice, precum este stipulat expres în Carta de la Dakar din 2008.

ORGANIZAȚIA STATELOR AMERICANE. Organizația Statelor Americane (OSA) a fost stabilită pe baza Tratatului interamerican al asisten ei reciproce din 1947,¹⁴ Cartei OSA din 1948¹⁵  i Tratatului american privind reglementarea pa nic  a diferendelor internaționale în zona Pacificului din 1948.¹⁶ Membru al Organizației poate fi orice stat american, care a ratificat Carta.  n prezent OSA include toate statele americane cu excep ia Cubei, în total 35 la număr. Obiectivele Organizației Statelor Americane consacrate în Cartă sunt: asigurarea păcii  i securităţii pe continent, consolidarea solidarităţii  i cooperării între statele-membre, protecția integrităţii teritoriale, organizarea pozi iei comune în caz de agresiune, soluționarea pa nic  a diferendelor.  n conformitate cu art. 28 din Cartă, orice agresiune împotriva unuia dintre statele americane se consideră agresiune împotriva tuturor celorlalte.

Carta Organizației prevede o listă largă de cazuri în care statul are dreptul de a aplica măsuri de legitimă apărare colectivă,  i anume: dacă securitatea, integritatea teritoriului, suveranitatea sau independen a politică a oricărui stat american vor fi încălcate prin atac armat sau agresiune, care nu este rezultatul unui conflict intercontinental între statele americane, sau ca urmare a unor situa ii care pot amenin a pacea în continent. Spre deosebire de alte sisteme regionale de securitate colectivă, Carta OSA nu prevede obliga ia acesteia de a notifica Consiliului de Securitate al ONU despre măsurile de natură militară preconizate sau luate.

Principală instituție din cadrul organizației învestită cu problema securităţii colective este Secretariatul pentru securitate multidimensională, creat în 2005 ca răspuns la angajamentele de securitate  i salvagardare asumate în mod colectiv de către statele de pe cele două continente americane în cadrul Conferin ei de la Mexico (Mexic) din 27-28 octombrie 2003, inserate în textul Declara iei asupra securităţii în America.¹⁷

Misiunea Secretariatului pentru securitate multidimensională al Organizației Statelor Americane este de a promova  i coordona cooperarea între statele-membre, între ele  i alte organisme în sistemul internațional, pentru evaluarea, prevenirea, confruntarea  i răspunderea eficientă la amenin  ri în adresa securităţii, ocuparea pozi iei de lider în această emisferă pentru dezvoltarea cooperării  i capacităţilor comune în statele-membre. Secretariatul pentru securitate multidimensională este compus din următoarele directorate specializate, ce îndeplinesc sarcini  i misiuni în segmente mai înguste de securitate:

- *Comitetul interamerican împotriva terorismului*,¹⁸ scopul principal al căruia este de a promova  i dezvolta cooperarea între statele-membre pentru prevenirea, combaterea  i eliminarea terorismului, în conformitate cu principiile Cartei OSA, cu Convenția Interamerican  împotriva terorismului  i cu respectarea deplină a suveranităţii statelor, a statului de drept  i dreptului internațional, inclusiv dreptului internațional umanitar, legislației internaționale a drepturilor omului  i legislației internaționale privind refugia ii. Comitetul este compus din membrii tuturor statelor  i ține sesiuni ordinare în fiecare an ca un forum de discu ii  i luare a deciziilor pe marginea problemelor  i măsurilor contra terorismului  i cooperării.

- *Departamentul securităţii publice* face parte din Secretariatul OSA pentru securitate multidimensională  i a fost creat cu

scopul de proiectare și punere în aplicare a programelor care susțin, în cadrul drepturilor omului, eforturile statelor-membre de a înlătura amenințările asupra siguranței publice. Departamentul cooperează cu statele-membre pentru a dezvolta mecanismele de evaluare și consolidare a capacităților instituționale pentru a face față amenințărilor de securitate. Aceste eforturi se concentrează pe următoarele domenii: consolidarea legislației de securitate, îmbunătățirea coordonării în aplicarea legislației, prevenirea criminalității și violenței, asistența victimelor și reintegrarea socială a criminalilor condamnați. Departamentul se axează pe facilitarea partajării între statele-membre a experiențelor de succes și a bunelor practici pentru combaterea criminalității și violenței, luptei împotriva criminalității organizate transnaționale și traficului de arme de foc și persoanelor, promovarea politicilor publice ce vizează prevenirea criminalității și violenței în cele două Americi.

- *Comisia de Control Interamericană privind abuzul de droguri* reprezintă un forum politic destinat soluționării problemei drogurilor. Comisia are drept scop consolidarea capacităților instituționale și umane și centrarea eforturilor colective ale statelor-membre pentru reducerea producției, traficului și consumului de droguri ilegale. Strategia Emisferică privind drogurile,¹⁹ aprobată în 2010 pentru perioada 2011-2015, exprimă angajamentul ferm al statelor-membre să se confrunte cu consecințele comerțului de droguri, care reprezintă o amenințare în creștere pentru sănătate, dezvoltare economică, coeziune socială și statul de drept. Comisia s-a concentrat asupra următoarelor sarcini, prevăzute și în Statutul său:²⁰ prevenirea și tratamentul abuzului de droguri; reducerea ofertei și disponibilității de droguri ilicite; consolidarea instituțiilor de control intern de droguri; îmbunătățirea controlului legislației și practici în privința spălării de bani;

dezvoltarea surselor alternative de venit pentru cultivatorii de coca, mac și marijuana; asistența guvernelor-membre pentru a îmbunătăți colectarea datelor și analiza tuturor aspectelor legate de problema drogurilor.

În genere, dacă analizăm preocupările curente mai importante ale Organizației Statelor Americane în domeniul securității colective și stabilității, identificăm următoarele: întărirea guvernării democratice prin promovarea respectului statului de drept, sistemului de justiție independent și efectiv și transparenței în sectorul afacerilor publice; salvagardarea drepturilor omului și libertăților fundamentale în toate statele americane și eliminarea oricăror forme de discriminare; soluționarea problemelor sociale (sărăcia, migrația ilegală etc.) ce pun în pericol securitatea și ordinea publică; combaterea terorismului internațional, traficului ilegal de droguri, arme și persoane, lupta cu spălarea de bani și activitățile criminale organizate.

Dacă în 1948, când OSA a fost fondată, Alberto Lleras Camargo, primul secretar general susținea că „organizația este ceea ce statele sale membre doresc ca ea să reprezinte,” istoria a demonstrat că consensul statelor-membre nu întotdeauna a fost posibil.²¹ Incluzând 35 de state divizate ideologic, Organizația Statelor Americane a înfățișat certe greutăți în stabilirea de soluții susținute în comun asupra problemelor mai delicate, fiind catalogate conflicte de interese și opinii. Statele Unite ale Americii, susținătorul financiar principal al organizației, continuă a fi și protagonistul politic în definitivarea strategiilor instituționale consolidate, deseori lipsite de susținerea altor state-membre. În asemenea condiții, politicile OSA în ultima perioadă corespund tot mai puțin obiectivelor anterioare comune consacrate de Cartă, poziția SUA direcționând activitățile organizației în corespundere cu propriile scopuri, ceea ce în mod inevitabil conduce spre

situații de contradicție cu statele ce nu împărtășesc respectivele idei (Venezuela, Nicaragua etc.) și scade din eficiența activității organismului suprastatal. Conflictele respective par a continua în perioadele ce urmează, fapt care, cu certitudine, nu va contribui la salvagardarea stabilității pe cele două continente americane.

UNIUNEA AFRICANĂ. Inaugurarea Organizației Unității Africane (OUA), predecesorului Uniunii Africane (UA), la 25 mai 1963 a reprezentat instituționalizarea idealurilor de eliberare a Africii de sub jugul colonialismului și imperialismului statelor occidentale. Preambulul Cartei Organizației din 1963²² a subliniat angajamentul statelor-membre de a stabili, menține și susține colectiv pacea și securitatea în Africa. Cu toate acestea, în paralel, aceeași Cartă conținea dispoziția de a apăra suveranitatea, integritatea teritorială și independența statelor-membre. Mai târziu, aceste prevederi au fost interpretate ca fiind normă de nonintervenție. Organele-cheie ale OUA – Consiliul de miniștri și Adunarea șefilor de stat și guvern – ar putea interveni numai într-o situație de conflict în cazul în care au fost invitați de către părțile la diferend. Între timp, multe dispute interstatale au fost privite ca probleme interne și aflate în competența exclusivă a guvernelor interesate. Din păcate, datorită doctrinei de nonintervenție, OUA a devenit un observator tăcut la atrocitățile comise de unele dintre statele sale membre.²³

Istoria Organizației demonstrează că politica de nonintervenție a fost aplicată la extrem: statele africane au asuprit propriile popoare prin impunitate și au făcut foarte puțin sau chiar nimic pentru a preveni abuzurile masive asupra drepturilor omului în țările vecine. OUA a fost percepută ca un club african al șefilor de stat, cei mai mulți dintre care nu au fost în mod legitim aleși, dictatori și oligarhi autonomiți. OUA a fost privită ca o organizație care a avut un impact foarte redus în viața zilni-

că a africanilor și nu a reușit să soluționeze problemele sociale majore cu care se confrunta Africa, precum sărăcia, foametea, insuficiența apei potabile, medicina nedezvoltată etc., care în mod direct afectau stabilitatea de pe continent.

Cu toate acestea, OUA nu poate fi apreciată doar în mod negativ. Aceasta s-a angajat și a condus decolonizări și lupte antiapartheid care au contribuit la aducerea spre sfârșit a politicii de segregare rasială în Africa de Sud în 1994. În plus, OUA a utilizat în activitatea sa diplomația preventivă și strategii de menținere a păcii, chiar dacă terminologia respectivă a fost dezvoltată numai la sfârșitul secolului al XX-lea. La summit-ul din 1993 de la Cairo, șefii de stat și guvern au decis să instituie un mecanism specific pentru a preveni, gestiona și rezolva conflictele în Africa. Însă un an mai târziu s-a produs tragedia devastatoare din Rwanda, genocidul caracterizat de cruzime și brutalitate, în ciuda existenței unor mecanisme prestabilite pentru prevenirea și gestionarea conflictelor, care a demonstrat în mod practic neputința OUA de a face față conflictelor violente în cadrul statelor-membre. În genere, anii '90 ai secolului trecut au fost caracterizați de violențe fără precedent pe continentul african. Somalia a fost devastată de război civil, Sierra Leone și Liberia s-au ciocnit cu violențe brutale și turbulente. Începând cu 1998, și Republica Democrată Congo a fost prada unui război civil atroce, iar în Angola și Sudan s-au dezlănțuit ciocniri violente.

Confruntând probleme și provocări într-o lume globalizată, liderii africani au fost nevoiți să adopte măsuri pentru a intensifica în plan practic unitatea pe continent, conturând în acest sens un proiect nou de integrare regională. Proiectul Uniunii Africane a apărut la Sirte (Libia) în 1999. Actul constitutiv al UA a fost semnat ulterior în Lomé (Togo) la 11 iulie 2000,²⁴ iar inaugurarea oficială a avut loc în iulie 2002 la Durban (Africa de Sud) și a reprezentat un

nou nivel în evoluția idealurilor africane.

Însă, chiar de la începutul activității Uniunii în 2002, continentul african a fost inundat din nou de un val de conflicte în Sierra Leone, Guineea și Liberia, Coasta de Fildeș, Sudan, Somalia, Zimbabwe și Republica Centrafricană. UA a adoptat o abordare proactivă pentru rezolvarea acestor conflicte. Abordarea a inclus răspunsul rapid la situațiile de conflict și un proces de mediere activ zi de zi bazându-se pe emisari și reprezentanțe speciale. Abordarea respectivă a subliniat că conflictele nu pot fi privite izolat ca având repercusiuni doar asupra statului/statelor afectate, și nici tratate cu indiferență, prezentând un veritabil pericol pentru stabilitatea și securitatea întregului continent. Pentru a consolida în continuare cadrul de pace și securitate al continentului, liderii africani au adoptat protocolul privind stabilirea Consiliului de pace și securitate al Uniunii Africane.²⁵ Principalele obiective ale activității respectivului Consiliu au fost stipulate: promovarea păcii, securității și stabilității în Africa pentru a garanta protecția și preservarea vieții, proprietăților și bunăstării resortisanților africani și a mediului în care aceștia rezidă; crearea condițiilor necesare unei dezvoltări durabile; anticiparea și prevenirea diferendelor și situațiilor de conflict, în cazurile în care acestea au survenit, Consiliul beneficiază de competențe și responsabilitate deplină să-și asume funcții de instaurare și edificare a păcii pentru soluționarea definitivă a lor; promovarea și implementarea activităților de reconstrucție postconflictuală pentru a consolida pacea și a exclude o nouă recurgere la forță; coordonarea și armonizarea eforturilor comune ale statelor-membre pentru a preveni și combate terorismul internațional și toate formele acestuia; dezvoltarea unei politici comune de securitate a UA; și nu în ultimul rând, promovarea și încurajarea practicilor democratice de guvernare, a administrării eficiente și supremației dreptului, protec-

ția drepturilor omului și libertăților fundamentale, respectul sfînteniei vieții umane și a dreptului internațional umanitar în cadrul eforturilor de prevenire a conflictelor.

Dacă am contura niște domenii generice de activitate, atunci Uniunea Africană se preocupă în menținerea și fortificarea păcii și stabilității de următoarele: securitatea regională, asistența umanitară, guvernarea politică de tranziție, reconstrucția și dezvoltarea socioeconomică, drepturile omului, justiția și reconcilierea între popoare, situația specifică a femeilor.²⁶

Odată cu instituirea Consiliului de pace și securitate, Uniunea Africană și-a asumat rolul de pacificator intern pe continentul african, organizând și desfășurând, cu susținerea și aportul internațional, misiuni de pacificare în terenul afectat de violențe.

Astfel, misiunea de pace a UA dislocată în Burundi în 2003, a fost prima operațiune în totalitate inițiată, planificată și executată de către membrii Uniunii. Ea reprezintă o piatră de temelie pentru UA în ceea ce privește propriile forțe operaționale și implementarea păcii în teren. În Burundi, misiunea avea ca scop să construiască pacea într-o situație flotantă și dinamică, în care țara putea recidiva oricând la conflictul violent. În acest sens, misiunea UA fost o inițiativă de construire și menținere durabilă a păcii. În aprilie 2003, UA a îndreptat mai mult de 3.000 de militari din Africa de Sud, Etiopia și Mozambic pentru a monitoriza procesul de pace și a menține securitatea și stabilitatea în zonă. Una dintre sarcinile forțelor UA era protecția politicienilor care activau în guvernul de tranziție contra eventualelor violențe din partea grupărilor armate. Misiunea a fost, de asemenea, implicată în crearea condițiilor care să permită persoanelor strămutate și refugiaților ce trăiesc în cele opt provincii ale Burundi și trei tabere de refugiați în Tanzania să se întoarcă la casele lor. Din păcate, în timp ce eforturile de menținere a păcii UA urmează să fie aplaudate, acestea nu par să

pună capăt definitiv violențelor din stat.

De asemenea, UA desfășoară o operațiune de menținere a păcii în Somalia (AMISOM) pentru a stabili situația și a crea un mediu sigur pentru tranziția la pace și democrație. Această operațiune este mandată să sprijine structurile guvernamentale tranzitorii, să pună în aplicare un plan de securitate națională, să instruiască forțele de securitate somaleze și să ajute la crearea unui mediu sigur pentru furnizarea de ajutor umanitar.²⁷ În cadrul atribuțiilor sale, AMISOM acordă susținere forțelor guvernamentale în lupta lor împotriva insurgenților și grupărilor armate rebele.

Precum vedem, cu toate că Uniunea Africană a demonstrat anumite succese în planurile sale de menținere a păcii și stabilității pe continentul african, organizația mai are de rezolvat multiple probleme la acest subiect, care pot fi soluționate doar în timp mai îndelungat și cu susținerea continuă din partea altor organisme internaționale, precum sunt ONU, Uniunea Europeană și NATO.

În acest context, nu putem să trecem neobservat cu vederea faptul că evenimentele din ultima perioadă ce au avut loc în statele Magribului (Tunisia, Libia) și Egiptul (unul din actorii principali în regiunea Orientului Apropiat), fără îndoială au lăsat o amprentă negativă asupra păcii și securității în emisfera de Nord a continentului și au marcat o nouă decadă a instabilității politice, sociale și economice. În asemenea circumstanțe, semnificația instituțională a Uniunii Africane și rolul său de garant al păcii ar trebui să ia o nouă întorsătură, însă, cu regret, organizația nu merge mai departe de adoptarea unor declarații politice prin care face apel către părțile implicate spre menținerea păcii și stoparea violențelor, și nu întreprinde ca-reva acțiuni practice consolidate pentru a remedia situațiile de criză și a preveni eventualele violențe. O asemenea poziție a Uniunii de neintervenție diminuează ro-

lul de garant al stabilității pe continentul african și îi prezice soarta predecesorului său OUA. E adevărat că, suplimentar la problemele interne de sărăcie și subdezvoltare, interesele convergente ale marilor puteri mondiale în această zonă și susținerea de către ele a diverselor regimuri politice locale (în plan economic, financiar, militar, ideologic etc.) constituie piedici certe pentru afirmarea păcii și transpunerea în viață a politicilor nobile ale Unității Africane, însă circumstanțele respective nu pot fi acceptate ca scuze pentru inacțiunea organizației în soluționarea crizelor actuale. Având în vedere experiențele acumulate și realitățile africane cotidiene, este viabilă ideea că conflictele nesoluționate la timp pot cataliza ușor izbucnirea valurilor de violențe pe întregul continent, consecințele negative ale cărora sunt absolut nepro- nosticabile.

COMUNITATEA STATELOR INDEPENDENTE. Comunitatea Statelor Independente (CSI) s-a creat ca o consecință geopolitică dramatică a destrămării URSS, fapt ce a demonstrat încă o dată lumii întregi că existența statelor multinaționale mari este limitată în timp, URSS în pofida capacităților sale militare și ideologice puternice urmând soarta istorică cunoscută a marilor imperii de la Roma, la Austria-Ungaria și Statul Otoman.

Juridic, CSI a fost înființată la 08 decembrie 1991, de către liderii Republicii Belarus, Federației Ruse și Ucrainei, care au semnat Acordul privind înființarea Comunității²⁸ în localitatea Belovezhskaia Pusha, regiunea Brest (Belarus), punând, astfel, capăt existenței URSS.

De la bun început, fondarea CSI a fost percepută în două moduri: ca o tentativă a fostelor state socialiste în frunte cu Federația Rusă să contureze un analog politic organismelor internaționale regionale din alte părți ale lumii (UE, Uniunea Africană, Liga Statelor Arabe etc.), reprezentând o instituție capabilă să adopte decizii solide

într-o gamă largă de sfere de interes inter-statal; și ca convocarea unui forum consultativ, de genul unui club al șefilor de stat, dotat cu competențe limitate ce nu poate face față provocărilor serioase cu care se confruntă fostele membre ale URSS în curs de tranziție.²⁹

Precum vom vedea în continuare, crizile de azi ale activității CSI în contextul crizei din Ucraina, sunt mult mai dure.

Scopurile Comunității au fost clar definite în Statutul său, semnat la 22 ianuarie 1993, care la modul general prevede „înfăptuirea colaborării în domeniile politic, economic, ecologic, umanitar, cultural (secțiunea I, art. 2), dar și în domeniul securității colective și politico-militar (secțiunea III), preîntâmpinării și soluționării conflictelor (secțiunea IV), precum și în domeniile economic, social și juridic (secțiunea V).³⁰

Astfel, sistemul CSI se referă *inter alia* la domenii de securitate colectivă, prevenirea diferendelor și soluționarea litigiilor între statele-membre, în așa mod urmând să contribuie la asigurarea stabilității și securității în regiune.

Pentru a detalia aspectele securității colective în regiune, la 15 mai 1992 a fost încheiat Tratatul asupra securității colective³¹ care în mod direct a consacrat obligațiunea statelor de a se abține de la utilizarea forței sau amenințarea folosirii ei în cadrul relațiilor interstatale și de a soluționa pe cale pașnică toate diferendele ce vor apărea. S-a stipulat expres și obligațiunea statelor de a se abține de la adoptarea acțiunilor militare împotriva unui stat-membru, în mod individual sau colectiv. De asemenea, s-a decis că acțiunile de agresiune armată împotriva unui stat-membru al CSI vor fi calificate ca acțiuni îndreptate împotriva oricărui stat-parte la Tratat.

În același context, Statutul CSI prevede obligații specifice pentru părți similare celor din Tratatul asupra securității colective, și anume: statele-membre realizează

o politică coordonată în domeniul internațional de securitate, dezarmare și control asupra armamentului, edificarea forțelor armate și menținerea securității în Comunitate, în cazul în care apare o amenințare pentru suveranitate sau securitate, statele-membre pun în acțiune un mecanism de consultare reciprocă pentru coordonarea pozițiilor lor și luarea măsurilor pentru a elimina amenințarea.

În afara lacunelor cu privire la neconturarea clară a mecanismului de luare a deciziilor cu privire la utilizarea forțelor armate pentru respingerea agresiunii, prevederile respective din Tratat și Statut s-au configurat a fi absolut ineficiente și pur declarative, conflictele violente izbucnite chiar în 1992 în Karabah, Abhazia, Osetia de Sud și Transnistria, nesoluționate până în ziua de azi, demonstrând elocvent acest fapt.

În afara domeniului securității colective, CSI a fost preocupată de prevenirea și combaterea terorismului internațional și, nu în ultimul rând, de participarea și organizarea operațiunilor de menținere a păcii.

În aspectul luptei împotriva terorismului, subliniem că la 04 iunie 1999 a fost încheiat Tratatul privind cooperarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în combaterea terorismului.³² Art. 2 din Tratat stabilește cadrul cooperării dintre părțile contractante, și anume că statele CSI vor efectua cooperarea în prevenirea, depistarea, suprimarea și investigarea actelor de terorism, în conformitate cu prezentul Tratat, legislația națională și obligațiile sale internaționale. Art. 5 definește, la rândul său, nivelul de cooperare între organele de drept ale participanților la tratat, precum urmează: autoritățile competente ale părților cooperează și acordă asistență prin: schimbul de informații; elaborarea și adoptarea de măsuri coordonate pentru a preveni, detecta, înceta sau investiga actele de terorism și informarea reciprocă privind aceste măsuri; adoptarea unor măsuri pentru

prevenirea  i reprimarea pe teritoriile lor a pregătirilor pentru a comite acte de terorism; direc ionarea de comun acord între p r ile interesate, a unit  ilor antiteroriste speciale pentru a oferi asistență   practică în reprimarea actelor de terorism  i consecin elor acestora; schimbul de experien e în sfera prevenirii  i reprimării actelor teroriste, inclusiv stagii, seminare, consultări  i conferin e; furnizarea de fonduri speciale, tehnologie  i echipamente pentru activit  i antiteroriste.

 n plan practic, de i Tratatul enun at privind cooperarea statelor-membre ale CSI în combaterea terorismului a avut o certă semnifica ie, activitățile specifice de cooperare a statelor-membre la acest subiect au fost pu ine deoarece problema terorismului nu a fost pendinte pe ordinea de zi a organizației, fiind catalogată ca stringentă în state concrete, de exemplu, Rusia.

Dacă ne referim la domeniul de pacificare  i consolidare a păcii, activitățile CSI se referă în mod special la: monitorizarea implementării acordului de încetare a focului; securizarea zonelor de responsabilitate, asistarea părților implicate în conflict, crearea de zone demilitarizate, asigurarea coridoarelor umanitare; crearea condițiilor pentru negocieri  i alte activit  i de soluționare pa nic  a conflictelor, restaurarea legalit  ii și ordinii publice; stabilirea faptelor de încălcare a acordurilor de încetare a focului  i investigarea acestora, promovarea protec iei drepturilor omului; luarea de măsuri pentru a asigura comunicarea între p r ile conflictului, furnizarea de securitate la  nt lniri oficiale la toate nivelurile; controlul asupra transportului, prevenirea mi c rii ilegale a tehnicii militare, armelor  i muni iilor în zonele de responsabilitate; furnizarea condițiilor de siguran   privind tranzitul tuturor mijloacelor de transport  i func ionarea comunicațiilor în zonele de responsabilitate; asistență umanitară a personalului civil, asigurarea securității transportului ajutorului umanitar.³³

La acest subiect urmează să men ion m că, de i, formal, instrumentele CSI sunt compatibile cu cerin ele ONU, experien a operațiunilor de menținere a păcii a Comunității este încă nesatisfăcătoare. Principiile de bază, cum ar fi legalitatea  i impar ialitatea în contextul operațiunilor de menținere a păcii CSI, pot fi supuse anumitor îndoieli.  n practică numai Rusia cu for ele sale de menținere a păcii este implicată în aceste opera iuni, de fapt nefiind îndeplinit criteriul caracterului internațional de menținere a păcii cu personal multina ional, iar statul ce are propriile interese strategice în conflictele din exterior, exclude neutralitatea  i obiectivitatea în cadrul dislocării operațiunilor.

 n genere, interesele geopolitice ale Rusiei marchează negativ activitatea CSI de preservare a securității  i consolidare a stabilității, în ultima perioadă, mai ales odată cu ascensiunea crizei în Ucraina  i dezl n uarea unui veritabil război civil în raioanele de Est ale acesteia, rolul Comunității de garant al păcii în regiune  i promotor al soluționării pe cale pa nic  a diferendelor, se prezintă a fi, de fapt, formal.

Dacă acum c  iva ani în urmă, se prognozau trei variante posibile de dezvoltare a raporturilor interstatale în cadrul Comunității, și anume: una optimistă, legată de consolidarea ulterioară a pozi iilor CSI  i  mbun   irea mecanismelor ce-i sunt puse la dispozi ie; una realistă, conform căreia situa ia va r m ne aceea i, neschimb ndu-se în niciun mod, CSI fiind caracterizată de decizii amorse  i un statut juridic  i politic nedeterminat,  i una pesimistă, ce presupune diminuarea definitivă a rolului Comunității în procesele decizionale din regiune  i urmarea căii unui organ consultativ,³⁴ la momentul actual cea de-a treia variantă a devenit realitate.

Drept **concluzie** generală la cele relate, enun  m că organizațiile internaționale contemporane cu voca ie regională, sum nd o experien   de mai bine de  ase

decenii, au reușit să documenteze atât succese, cât și eșecuri. Deși lista succesarilor în mod indubital e mai lungă, pe fundalul lor unele eșecuri tragice, precum genocidul din Ruanda și actuala criză din Ucraina, sunt accentuate și mai mult. Este evident faptul că într-o lume compusă din aproape 200 de entități statale, până la 10 dintre care pretind a fi mari puteri și sunt tentante să-și asume rolul de hegemon global,

promovarea și asigurarea stabilității colective nu este deloc un scop simplu. Deși eforturile consolidate ale organismelor regionale dispun de certe aspecte pozitive, activitatea lor nici pe departe nu este una impecabilă, iar crizele politice existente și comportamentul statelor mari marchează cursul viitor al acestora spre finalități obscure.

NOTE

¹ Burian A. ș. a. Drept internațional public. Chișinău: Tipografia Elena V.I., 2012, p. 252.

² Miga-Beșteliu R. Organizații internaționale interguvernamentale. București: C.H. Beck, 2006, p. 14.

³ Charter of the United Nations, 26 June 1946, San Francisco (USA). [On-line]: <http://www.un.org/en/documents/charter/> (Vizitat la 14.08.2014).

⁴ Bauchard D. Le nouveau monde arabe. Enjeux et instabilités. Bruxelles: André Versaille, p. 14.

⁵ Pact of the League of Arab States, 22 March 1945, Cairo (Egypt). [On-line]: http://avalon.law.yale.edu/20th_century/arableag.asp#1 (Vizitat la 14.08.2014).

⁶ Бекяшев К.А. Международное публичное право. Москва: Проспект, 2005, с. 179.

⁷ Vanhullebusch M. The Arab League and military operations. [On-line]: http://web.up.ac.za/sitefiles/file/47/15338/The_Arab_League_and_Military_Operations.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

⁸ Сапронова М. Новая роль Лиги арабских государств (ЛАГ) в региональных и международных отношениях. Тезисы VII Конвента (Ближний Восток) Российской Ассоциации Международных Исследователей «Внешнеполитические ресурсы модернизации: возможности и пределы международного контекста». [On-line]: <http://www.risa.ru/ru/2011-05-25-10-23-32/24--vii-tezisy-vii-konventa-rami/40-vii-6> (Vizitat la 14.08.2014).

⁹ The League of Arab States: States-Members. [On-line]: <http://www.al-bab.com/arab/docs/league.htm> (Vizitat la 14.08.2014).

¹⁰ Шерязданова К., Смагулова Д. Интеграционные институты: от Организации Исламская Конференция к Организации Исламского Сотрудничества. В: Евразийская Экономическая Интеграция, 2013, №2 (19), с. 84.

¹¹ Charter of the Organization of Islamic Cooperation. [On-line]: <http://www.oic-oci.org/english/charter/OIC%20Charter-new-en.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

¹² Convention of the Organisation of the Islamic Conference on combating international terrorism. [On-line]: http://www.oic-oci.org/english/convention/terrorism_convention.htm (Vizitat la 14.08.2014).

¹³ Tadjini A. The Organisation of Islamic Cooperation and regional challenges to international law and security. În: Amsterdam law Forum, 2012, vol. 4:2, p. 47.

¹⁴ Inter-American Treaty of reciprocal assistance, 09 February 1947, Rio de Janeiro (Brazilia). [On-line]: <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/b-29.html> (Vizitat la 14.08.2014).

¹⁵ Charter of Organization of American States, 30 April 1948, Bogota (Columbia). [On-line]: http://www.oas.org/dil/treaties_A-41_Charter_of_the_Organization_of_American_States.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

¹⁶ American Treaty of Pacific Settlement, 30 April 1948, Bogota (Columbia). [On-line]: <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-42.html> (Vizitat la 14.08.2014).

¹⁷ Declaration on security in the Americas, 28 October 2003, Mexico City (Mexico). [On-line]: <http://www.oas.org/en/sms/docs/DECLARATION%20SECURITY%20AMERICAS%20REV%201%20-%2028%20OCT%202003%20CE00339.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

¹⁸ Rules of procedure of the Inter-American Committee against terrorism. [On-line]: http://www.oas.org/en/sms/cicte/Documents/Rules/doc_4_05_rev_1_eng.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

¹⁹ Hemispheric Plan of Action on Drugs, 2011-2015. [On-line]: http://www.cicad.oas.org/Main/Template.asp?File=/main/aboutcicad/basicdocuments/plan-action_eng.asp (Vizitat la 14.08.2014).

²⁰ Statute of the Inter-American drug abuse control commission. [On-line]: <http://cicad.oas.org/main/aboutcicad/basicdocuments/statute-regulation-en.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

²¹ Meyer P.J. Organization of American States: background and issues for Congress. Washington: Congressional research service, 2014, p. 28.

²² Charter of the Organization of the African Unity, 25 May 1963, Addis-Ababa (Ethiopia). [On-line]: http://www.au.int/en/sites/default/files/OAU_Charter_1963.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

²³ Murithi T. The African Union's evolving role in peace operations: the African Union Mission in Burundi, the African Union Mission in Sudan and the African Union Mission in Somalia. În: African Security Review, 2008, 17:1, p. 72.

²⁴ Constitutive Act of the African Union, 11 July 2000, Lomé (Togo). [On-line]: http://www.au.int/en/sites/default/files/ConstitutiveAct_EN.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

²⁵ Protocol relating to the establishment of the Peace and Security council of the African Union, 9 July 2002, Durban (South Africa). [On-line]: <http://www.peaceau.org/uploads/psc-protocol-en.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

²⁶ African Union Policy on post-conflict reconstruction and development. [On-line]: <http://www.peaceau.org/uploads/pcrd-policy-framework-eng.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

²⁷ AMISOM Mandate. [On-line]: <http://amisom-au.org/amisom-mandate/> (Vizitat la 14.08.2014).

²⁸ Соглашение о создании Содружества Независимых Государств, 08 декабря 1991, Беловежская Пуща (Беларусь). [On-line]: <http://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=1> (Vizitat la 14.08.2014).

²⁹ Voitovich S. A. The Commonwealth of Independent States: an emerging institutional model. În: European Journal of International Law, 1993, no. 4, p. 407.

³⁰ Устав Содружества Независимых Государств, 22 января 1993, Минск (Беларусь). [On-line]: <http://www.cis.minsk.by/page.php?id=180> (Vizitat la 14.08.2014).

³¹ Договор о коллективной безопасности, 15 мая 1992, Ташкент (Узбекистан). [On-line]: <http://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=79> (Vizitat la 14.08.2014).

³² Договор о сотрудничестве государств – участников Содружества Независимых Государств в борьбе с терроризмом, 04 июня 1999, Минск (Беларусь). [On-line]: <http://>

cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=927 (Vizitat la 14.08.2014).

³³ Korkelia K. The CIS peace-keeping operations in the context of international legal order. Report, NATO Democratic Institutions Fellowships 1997-1999. [On-line]: <http://www.nato.int/acad/fellow/97-99/korkelia.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

³⁴ Бекашев К. А. Международное публичное право. Москва: Проспект, 2005, с. 387.

BIBLIOGRAFIE

1. African Union Policy on post-conflict reconstruction and development. [On-line]: <http://www.peaceau.org/uploads/pcrd-policy-framwamework-eng.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

2. American Treaty of Pacific Settlement, 30 April 1948, Bogota (Columbia). [On-line]: <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-42.html> (Vizitat la 14.08.2014).

3. AMISOM Mandate. [On-line]: <http://amisom-au.org/amisom-mandate/> (Vizitat la 14.08.2014).

4. Bauchard D. Le nouveau monde arabe. Enjeux et instabilités. Bruxelles: André Versaille, 272 p.

5. Burian A. ș. a. Drept internațional public. Chișinău: Tipografia Elena V.I., 2012, 636 p.

6. Charter of Organization of American States, 30 April 1948, Bogota (Columbia). [On-line]: http://www.oas.org/dil/treaties_A-41_Charter_of_the_Organization_of_American_States.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

7. Charter of the Organization of Islamic Cooperation. [On-line]: <http://www.oic-oci.org/english/charter/OIC%20Charter-new-en.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

8. Charter of the Organization of the African Unity, 25 May 1963, Addis-Ababa (Ethiopia). [On-line]: http://www.au.int/en/sites/default/files/OAU_Charter_1963.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

9. Charter of the United Nations, 26 June 1946, San Francisco (USA). [On-line]: <http://www.un.org/en/documents/charter/> (Vizitat la 14.08.2014).

10. Constitutive Act of the African Union, 11 July 2000, Lomé (Togo). [On-line]: http://www.au.int/en/sites/default/files/ConstitutiveAct_EN.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

11. Convention of the Organisation of the Islamic Conference on combating international terrorism. [On-line]: http://www.oic-oci.org/english/convention/terrorism_convention.htm (Vizitat la 14.08.2014).

12. Declaration on security in the Americas, 28 October 2003, Mexico City (Mexico). [On-line]: <http://www.oas.org/en/sms/docs/DECLARATION%20SECURITY%20AMERICAS%20REV%201%20-%2028%20OCT%202003%20CE00339.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

13. Hemispheric Plan of Action on Drugs, 2011-2015. [On-line]: http://www.cicad.oas.org/Main/Template.asp?File=/main/aboutcicad/basicdocuments/plan-action_eng.asp (Vizitat la 14.08.2014).

14. Inter-American Treaty of reciprocal assistance, 09 February 1947, Rio de Janeiro (Brazil). [On-line]: <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/b-29.html> (Vizitat la 14.08.2014).

15. Korkelia K. The CIS peace-keeping operations in the context of international legal order. Report, NATO Democratic Institutions Fellowships 1997-1999. [On-line]: <http://www.nato.int/acad/fellow/97-99/korkelia.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

16. Meyer P. J. Organization of American States: background and issues for Congress. Washington: Congressional research service, 2014, 30 p.

17. Miga-Beșteliu R. Organizații internaționale interguvernamentale. București: C. H. Beck, 2006, 294 p.

18. Murithi T. The African Union's evolving role in peace operations: the African Union Mission in Burundi, the African Union Mission in Sudan and the African Union Mission in Somalia.  n: African Security Review, 2008, 17:1, p. 70-82.

19. Pact of the League of Arab States, 22 March 1945, Cairo (Egypt). [On-line]: http://avalon.law.yale.edu/20th_century/arableag.asp#1 (Vizitat la 14.08.2014).

20. Protocol relating to the establishment of the Peace and Security council of the African Union, 9 July 2002, Durban (South Africa). [On-line]: <http://www.peaceau.org/uploads/psc-protocol-en.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

21. Rules of procedure of the Inter-American Committee against terrorism. [On-line]: http://www.oas.org/en/sms/cicte/Documents/Rules/doc_4_05_rev_1_eng.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

22. Statute of the Inter-American drug abuse control commission. [On-line]: <http://ciad.oas.org/main/aboutciad/basicdocuments/statute-regulation-en.pdf> (Vizitat la 14.08.2014).

23. Tadjini A. The Organisation of Islamic Cooperation and regional challenges to international law and security. In: Amsterdam law Forum, 2012, vol. 4:2, p. 36-48.

24. The League of Arab States: States-Members. [On-line]: <http://www.al-bab.com/arab/docs/league.htm> (Vizitat la 14.08.2014).

25. Vanhullebusch M. The Arab League and military operations. [On-line]: http://web.up.ac.za/sitefiles/file/47/15338/The_Arab_League_and_Military_Operations.pdf (Vizitat la 14.08.2014).

26. Voitovich S. A. The Commonwealth of Independent States: an emerging institutional model.  n: European Journal of International Law, 1993, no. 4, p. 403-417.

27. Бекашев К. А. Международное публичное право. Москва: Проспект, 2005, 784 с.

28. Договор о коллективной безопасности, 15 мая 1992, Ташкент (Узбекистан). [On-line]: <http://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=79> (Vizitat la 14.08.2014).

29. Договор о сотрудничестве государств – участников Содружества Независимых Государств в борьбе с терроризмом, 04 июня 1999, Минск (Беларусь). [On-line]: <http://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=927> (Vizitat la 14.08.2014).

30. Сапронова М. Новая роль Лиги арабских государств (ЛАГ) в региональных и международных отношениях. Тезисы VII Конвента (Ближний Восток) Российской Ассоциации Международных Исследователей «Внешнеполитические ресурсы модернизации: возможности и пределы международного контекста». [On-line]: <http://www.risa.ru/ru/2011-05-25-10-23-32/24--vii-/tezisy-vii-konventa-rami/40-vii-6> (Vizitat la 14.08.2014).

31. Соглашение о создании Содружества Независимых Государств, 08 декабря 1991, Беловежская Пуща (Беларусь). [On-line]: <http://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=1> (Vizitat la 14.08.2014).

32. Устав Содружества Независимых Государств, 22 января 1993, Минск (Беларусь). [On-line]: <http://www.cis.minsk.by/page.php?id=180> (Vizitat la 14.08.2014).

33. Шерязданова К., Смагулова Д. Интеграционные институты: от Организации Исламская Конференция к Организации Исламского Сотрудничества. В: Евразийская Экономическая Интеграция, 2013, №2 (19), с. 81-87.

Prezentat: 17 septembrie 2014.

E-mail: vama@customs.gov.md